

Notiser

Fynd av "Pizzasvamp"

Vid en inspektion i mars i det nedlagda bandverket på Surahammars bruk fann Håkan Årleback en märklig svamp. Den växte utbredd på ett cementgolv, var lika rund och tjock som en pizza och påfallande lik en sådan. En smakbit överlämnades till Lars Bsenko som gav den en vetenskaplig identitet - *Serpula lacrymans*, eller på svenska hussvamp. (Bild i Rymans sid. 75). Förmodligen finns möjligt trävirke under cementgolvet som svampen angripit och utvecklats från.

Nytt fågeltorn vid Gnien

Föreningen har i skrivelse till länsstyrelsen förordat ett fågeltorn vid Gnien, före ett förslag om två enkla plattformar.

Rovfåglarna styvmoderligt behandlade av skogsbolagen

Så har det hänt igen! Assi Domän har vid gallring norr Långsjön (Billsbo) i Surahammar sågat omkull en gran med duvhöksbo. Hökparet häckade där med framgång 1994. Samma bolag har gallrat i ett av kommunens största tjäderspel. Skogsbolagens färgglättade broschyrer om naturhänsyn och deras utbildning "Rikare skog" tycks mest vara ett spel för gallerierna.

Björn i markerna!

Den 10 april i år hände det spännande saker på ramnässkogen. Björnen hade gått ur idet och satt sina spårstämplat i snön. Det var Åke Nyström som upptäckte spåren. På kvällen var vi (Lennart och Tom) och följde björnens bakspår och fann en del intressant. Utförligare rapport i nästa Mergusnummer.

DENNA DAG

1832

■ Ur VLT den 9 februari
Under loppet af 1830 åro,
hvad officiellt känt är, utaf
Jägeristaten och enskille
personer, utan skallgång, i
Läntedödade: 17 loar, 29
vargar, 173 råfvar, 2 läkat-
tor, 1 mård, 3 uttrar, 5 örnar,
19 hökar, 3 ufvar och 17
ugglor.

Om hotkategorier och ArtDatabanken

Som du säkert observerat gör vi då och då i Mergus, i samband med artpresentationer, hänvisningar till aktuell hotkategori. Det är ArtDatabanken (f.d. Databanken för hotade arter) som gjort bedömningen av hotstatus (risken för försvinnande) för de rödlistade arterna, vilket sker med hjälp av landets främsta experter i flora- och faunavårdskommittéer. Med andra ord har de ställt diagnos på tillståndet för landets växter och djur.

Arterna har klassificerats i någon av hotkategorierna 0 - 4. Innebörden i indelningen är:

0 Försvunnen. Arten är försvunnen efter 1850.

1 Akut hotad. Arten är akut hotad och riskerar att försvinna inom en nära framtid om inte hotfaktorerna snarast undanröjs.

2 Sårbar. Artens överlevnad är inte säkerställd på längre sikt.

3 Sällsynt. Arten är inte akut hotad eller sårbar, men är ändå i riskzonen, på grund av en liten eller lokalt begränsad eller utglesad population.

4 Hänsynskrävande. Arten tillhör inte kategori 1 - 3 men kräver ändå artvis utformad hänsyn.

ArtDatabanken arbetar med kunskapen om den biologiska mångfalden. De främsta uppgifterna är att bedöma hotstatus för arter i Sverige, dvs upprätta rödlistor, bistå med fakta om de rödlistade arterna, liksom att identifiera behov av forskning, inventering och övervakning.

ArtDatabanken har hjälp av ett stort antal experter /forskare, tjänstemän, föreningar, projekt och amatörer vid insamling av information kring de rödlistade arterna. Det är här som vi i Naturskyddsföreningen kommer in i bilden. Alla hotarter som vi hittar inom och utom kommunen rapporteras till ArtDatabanken.

Agenda 21

I samband med Riokonferensen skrev deltagarna, 181 stater, på ett policydokument, Agenda 21, där det slogs fast att den åtgärdsinriktade rapporteringen till konventionen skulle bygga på en landstudie om tillståndet och hotbilden för den biologiska mångfalden. Nu fortsätter arbetet med utarbetandet av konkreta förslag till åtgärder hur Sverige skall bevara och nyttja den biologiska mångfalden.

För kommunens del blir det viktigt att lokalt isamband med agenda-arbetet bevara biotoper och arter! Vilka initiativ i den riktningen tar suras agendageneral Lars Lundin?

T.S

Ovanliga tickfynd i vinter

Tom Sävström

Som kanske framskytnat i Mergus spalter har jag de senaste åren haft lite extra känsla för tickor. Intresset för dessa vedlevande svampar ökar i Sverige då flera av arterna indikerar höga naturvärden och är användbara i naturvårdssammanhang. Bland tickorna (det finns ca 200 arter i Sverige) finns ett antal fleråriga arter, vilket gör att man kan hitta dem året runt. Vintern är därför en utmärkt tid att leta tickor.

Den gångna vintern har jag gjort två smått sensationella tickfynd i Surahammars kommun. Det första skedde på självaste nyårsafton. Jag besökte den fina strandskogsbiotopen väster om Magsjöaden, d v s mellan Magsjön och vattenverket. Här växer rikligt med asp, björk, partier med grov gran samt ett mycket fint salixbestånd som sträcker sig utefter Gastubäcken. På undersidan av en medelgrov asplåga skymtade något gulaktigt och jag trodde först på barkticka *Oxyporus corticola*. Vid närmare granskning såg jag dock att det rörde sig om en obekanting för mig. Den växte resupinat, ganska vitt utbredd och var vackert orangegul i färgen. Med kniven skar jag bort en bit av fruktkroppen som togs med hem för torkning.

Efter mikroskopering visade det sig vara en *Perenniporia*

tenuis var. pulchella, en mycket sällsynt art av vilken detta skulle vara det tredje registrerade fyndet i Sverige (D Olofsson). De båda övriga fynden är från år 1987, funna i Närke på asp (var. tenuis) och i trakten av Jokkmokk på sälg (var. pulchella). På samma låga växer strumpticka Polyporus varius. Inom området växer också stor aspticka (Phellinus populicola H4), kötticka (Leptoporus mollis), pulverticka (Oligoporus pthycogaster) och trådticka (Climacocystis borealis). Området har högt skyddsvärde och har av markägaren (kommunen) helt nyligen undantagits från pågående gallring.

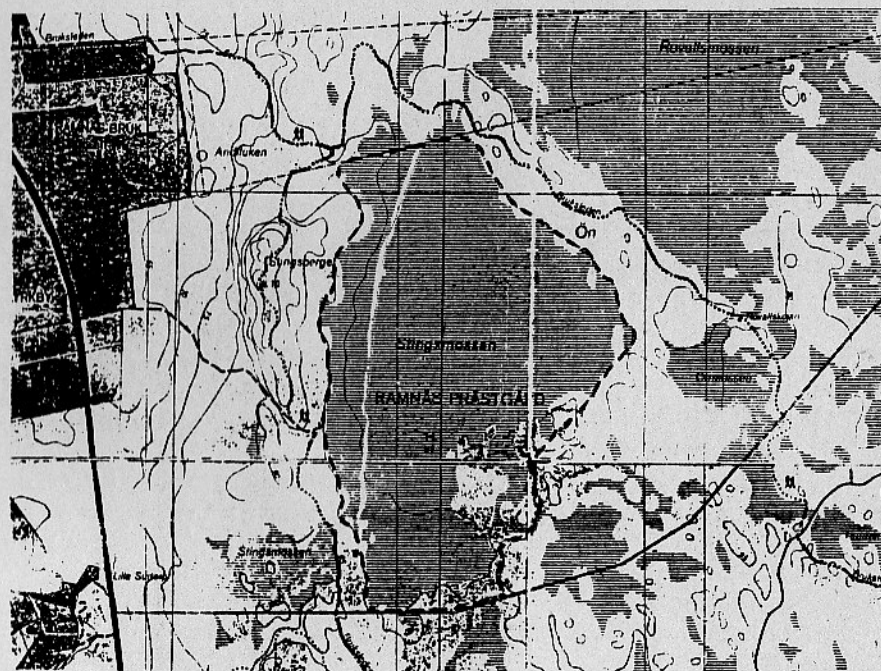
Ett annat mycket skyddsvärt område, denna gång av ren barrskog, finns söder om Stingsmossen på kyrkans mark. Det var här som jag gjorde det andra fina fyndet. Det var den 5 februari, en dag med skarsnö som varken bar eller brast. Jag hade fyndat talttickan (*Phellinus pini*) på två lokaler innan jag stod framför en grov och murken barrträdslåga i mäktig tallskog. Jag knäböjde och fick på undersidan av stocken se en resupinat ticka som var rödbrun (som chokladdryck) i porytan och hade en ljusare steril kant. Jag blev glad, här hade jag en blackticka (*Junghuhnia collabens*) ! Trodde jag.

Det visade sig vara kristallticka (skeletoncutis stellae), kanske lika fint fynd som blackticka. Få fynd av denna nordliga art finns från vårt land, speciellt syd- och mellansverige. Enligt Skogsstyrelsen (Floravård i skogsbruket, artdelen) skall kristalltickans sydliga lokaler helt undantas från Skogsbruksåtgärder.

Stiftets jägmästare Åsa Tham har fått skriftlig rapport med förslag till kyrkoreservat. Vi får verkligen hoppas att denna skog; spillkråkans, pärlugglans, knärotens och kristalltickans, får det skydd den förtjänar. Det ska vi i Naturskyddsföreningen arbeta för!

Enligt Rödlistade växter i Sverige
1995 (ArDatabanken o Naturvårdsverket)
finns kristallticken i hotkategori 2
(sårbar). "Pulchellan" är mycket säll-
synt (rr) och dåligt känd. Förhopp-
ningsvis kan Ticksällskapets inventer-
ing bringa klarhet i artens utbredning
och miljökrav. Kollekt av båda arterna
har jag sänt till Naturhistoriska riks-
museets herbarium.

TACK till Malte Edman, mykolog från Hälsingland, för hjälp med artbestämning.

Naturskyddsföreningens förslag till kyrkoreservat (enligt streckad linje).
Hela Stingsmossen samt barrskogen i söder ingår i reservatsförslaget.